O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI TA’LIM VA ILM-FAN VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

“O‘ZBEK TILINING GLOBAL MAQOMI VA NUFUZINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI”

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA MATERIALLARI

2026-yil
16-oktabr

O‘ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA RUHIY HOLAT BIRLIKLARINING SEMANTIK FARQLARI VA KONTEKSTUAL TARJIMASI

SEMANTIC DIFFERENCES AND CONTEXTUAL TRANSLATION OF PSYCHOLOGICAL STATE EXPRESSIONS IN UZBEK AND ENGLISH

DOI: 10.52773/tsuull.conf.2026.10.16/FVIM9290

Axmedova Niluzar Akmal qizi
TMC instituti katta o‘qituvchisi
Alisher Navoiy nomidagi
Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti
universiteti tayanch doktoranti
niluzaraxmedova4@gmail.com

Annotation. *This article examines semantic differences and context-sensitive translation choices for Uzbek and English expressions of psychological states. A qualitative comparison of selected lexical units and author-constructed examples is used to distinguish emotional intensity, the cause of an emotion, temporal orientation and figurative meaning. The analysis suggests that a dictionary equivalent should be treated as an initial option whose suitability depends on the surrounding text. A practical procedure for selecting lexical and phraseological equivalents is proposed. The findings offer a framework for further parallel-corpus research and bilingual dictionary design; they do not constitute a statistical evaluation of published translations.*

Keywords: *psychological state, lexical semantics, contextual translation, emotional intensity, phraseology, equivalence, bilingual lexicography.*

Shaxs ruhiy holatini ifodalovchi birliklarni tarjima qilishda lug‘atdagi muqobilni tanlashning o‘zi yetarli bo‘lmaydi. Bir xil hissiy sohaga mansub so‘zlar kechinmaning sababi, kuchi, davomiyligi va nutqdagi vazifasi jihatidan farqlanishi mumkin. Masalan, sog‘inch ayriliq bilan bog‘liq bo‘lsa, armon amalga oshmagan istak yoki boy berilgan imkoniyatni ham anglatadi. Ushbu birliklarni barcha vaziyatlarda bir inglizcha so‘z orqali berish matndagi ma’no munosabatlarini soddalashtiradi. Shu sababli ruhiy holat leksikasining tarjimasini

alohida so‘zlar mosligi bilan birga kontekstda yuzaga keladigan semantik munosabatlar asosida o‘rganish zarur.

Maqolaning maqsadi o‘zbek va ingliz tillaridagi ayrim ruhiy holat birliklari uchun tarjima tanlash mezonlarini aniqlashtirishdir. Tadqiqotda xavotir, qo‘rquv, sog‘inch, armon, qayg‘u hamda ko‘ngil bilan bog‘liq ayrim ifodalar ko‘rib chiqiladi. Asosiy savol quyidagicha qo‘yiladi: lug‘aviy jihatdan yaqin birliklar qaysi sharoitda kontekstual muqobil bo‘la oladi va qaysi sharoitda izohli yoki frazeologik tarjima talab etiladi? Masalaning bunday qo‘yilishi tarjima lug‘atlarida ma’no farqlarini amaliy tarzda ko‘rsatishga ham xizmat qiladi. Emotsional ma’noni qiyoslashda kechinmaning inson uchun umumiyligi bilan uni til vositasida ifodalash usulini farqlash lozim. A. Wierzbickaning tillar va madaniyatlar doirasida emotsiyalarni o‘rganishga bag‘ishlangan monografiyasi aynan shu masalani nazariy muhokama maydoniga olib kiradi [Wierzbicka, 1999, elektron bibliografik tavsif]. Mazkur maqolada ushbu yo‘nalish ruhiy holat nomlarini avtomatik tenglashtirmaslik uchun umumiy nazariy asos sifatida olinadi. Muayyan o‘zbekcha birlikning inglizcha muqobili esa alohida kontekst asosida baholanadi. Metaforik ifodalarning tahlilida G. Lakoff va M. Johnsonning jismoniy hamda ijtimoiy tajriba boshqa sohalarni tushunishda ishtirok etishi haqidagi yondashuvi muhimdir [Lakoff, Johnson, 2003, elektron nashriyot tavsifi]. Ushbu nazariy tayanch ko‘ngli cho‘kdi, yuragi siqildi singari birliklarda hissiy holatning harakat yoki jismoniy sezgi orqali ifodalanishini sharhlashga imkon beradi. Biroq tarjima uchun faqat obrazning mavjudligi emas, uning maqsad tilda qanday tushunilishi ham ahamiyatga ega.

Inglizcha anxiety, longing va regret birliklarining Cambridge Dictionarydagi izohlari semantik tayanch sifatida olindi. O‘zbekcha birliklar esa ushbu maqola doirasida kontekstual talqin qilindi; ularning barcha ma’nolarini qamrab oluvchi lug‘aviy tavsif berish maqsad qilinmadi. Quyidagi gaplar tahlil uchun muallif tomonidan tuzilgan bo‘lib, badiiy asar yoki nashr etilgan tarjimadan olingan iqtibos emas. Shuning uchun taklif etilgan inglizcha variantlar mavjud tarjimon qarorlarining bahosi emas, tarjima tanlash imkoniyatlarining namunasidir. Tahlil to‘rt bosqichga asoslandi: avval ruhiy holatning sababi aniqlandi, keyin uning vaqtga munosabati va kuchi belgilandi, undan so‘ng ifodaning ko‘chma yoki bevosita ma’nosi tekshirildi, oxirida inglizcha variantning nutq vaziyatiga mosligi baholandi. Ushbu ketma-ketlik qat’iy hisoblash algoritmi emas. U tarjimonning qarorini izohlash va lug‘atdagi bir nechta variantni saralash uchun taklif etilayotgan ish tartibidir.

Xavotir va qo‘rquv umumiy salbiy kechinma doirasida yaqinlashadi, biroq har bir kontekstda bir xil ruhiy holatni bildirmaydi. Cambridge Dictionary anxiety birliklarini bezovtalik va xavfsirash bilan bog‘liq ma’nolarda izohlaydi [Cambridge Dictionary, anxiety, elektron lug‘at maqolasi]. Mazkur izoh inglizcha so‘zni xavotirga yaqin muqobil sifatida ko‘rishga imkon beradi. Ammo uning tanlanishi gapdagi kechinma sababiga va uslubga bog‘liq; kundalik muloqotda worried shakli ham tabiiy variant bo‘lishi mumkin. “U imtihon natijasidan xavotirda edi” gapini “She was worried about her exam result” tarzida berish mumkin. Bu yerda kutilayotgan natija noma’lumligi ruhiy holatning asosiy sababidir. “U qorong‘i yo‘lakka kirishdan qo‘rqdi” gapida esa harakat oldidagi xavfsirash markazga chiqadi; “She was afraid to enter the dark corridor” varianti shu munosabatni saqlaydi. Mazkur ikki misol tarjimada ruhiy holatning obyektini aniqlash qanchalik muhimligini ko‘rsatadi. Biroq ulardan xavotir doimo mavhum, qo‘rquv esa doimo aniq xavfga tegishli degan mutlaq qoida chiqarib bo‘lmaydi. “Xabarni eshitib, vahimaga tushdi” jumlasida holatning keskin boshlanishi ham ifodalanadi. “She panicked when she heard the news” varianti bu o‘zgarishni berishi mumkin. Uni “She was worried” tarzida tarjima qilish hissiy kuchni pasaytiradi va jarayonning birdan yuz berganini sustlashtiradi. Aksincha, oddiy tashvishni panic bilan berish matnga asl gapda bo‘lmagan kuchli reaksiya qo‘shishi mumkin. Demak, moslikni baholashda hissiyot nomidan tashqari holatga kirish usuli ham hisobga olinishi kerak.

Sog‘inchni tarjima qilishda kechinma qaysi shaxs, joy yoki davrga qaratilganini bilish zarur. Cambridge Dictionarydagi longing izohi istakning kuchliligini ajratishga yordam beradi [Cambridge Dictionary, longing, elektron lug‘at maqolasi]. Shu asosda longing ayrim sog‘inch kontekstlariga nomzod bo‘la oladi, lekin u o‘zbekcha so‘zning har bir qo‘llanishini avtomatik qoplamaydi. “U onasini sog‘indi” gapida “She missed her mother” ixcham va tabiiy variantdir. “U uzoq yillardan beri ona yurtiga qaytishni sog‘inib yashardi” gapida esa “She had long yearned to return to her homeland” istakning davomiyligi va kuchini aniqroq beradi. Armonning tarjimasida amalga oshmagan istak bilan o‘tgan qarordan afsuslanishni ajratish kerak. Cambridge Dictionary regret birliklarini o‘tgan voqea yoki xato boshqacha bo‘lishini istash bilan bog‘liq izohlaydi [Cambridge Dictionary, regret, elektron lug‘at maqolasi]. Shuning uchun regret ayrim armon kontekstlariga mos kelishi mumkin. Biroq “Uning shifokor bo‘lish orzusi armon bo‘lib qoldi” gapida “Her dream of becoming a doctor remained unfulfilled” varianti amalga oshmagan maqsadni to‘g‘ridan-to‘g‘ri ko‘rsatadi. Bu gapga “She

regretted becoming a doctor” variantini qo‘llash esa ma’noni o‘zgartiradi: unda shifokor bo‘lish amalga oshgan, keyin afsus paydo bo‘lgan deb tushuniladi. “U aytolmay qolgan gaplarini armon bilan esladi” jumlasini “She remembered with regret the words she had left unsaid” tarzida tarjima qilish mumkin. Bu holatda o‘tmishda bajarilmagan nutqiy harakat va unga berilgan salbiy baho ustun. Demak, bir leksema uchun turli variantlarning mavjudligi tasodifiy beqarorlik emas, uning kontekstda faollashadigan ma’no belgilariga bog‘liq. Lug‘atda armon qarshisiga faqat regret yozish tarjimonni noto‘g‘ri umumlashtirishga olib kelishi mumkin; ma’no ajratish va qisqa misol berish bu xavfni kamaytiradi.

Metaforik birliklarda obraz va hissiy ta’sir. Ko‘ngil bilan bog‘liq birliklarni tarjima qilishda ularning grammatik tuzilishini ko‘chirish yetarli emas. “Uning ko‘ngli cho‘kdi” jumlasida ichki holat pasayish harakati orqali tasvirlanadi. Vaziyatga qarab “Her spirits sank” yoki “She felt dejected” variantlari taklif etilishi mumkin. Birinchi variantda harakat obrazi mavjud; ikkinchisida holat bevosita nomlanadi. Tanlov matnning uslubiga va obrazning keyingi gaplar bilan aloqasiga bog‘liq. Masalan, matnda tushish yoki og‘irlik obrazlari takrorlansa, metaforik variant badiiy bog‘liqlikni saqlashga yordam berishi mumkin. “Bu xabarni eshitib, uning yuragi siqildi” gapida birikmaning hissiy yoki jismoniy holatga ishora qilishi aniqlanishi kerak. Agar gap qayg‘u haqida bo‘lsa, “The news filled her with anguish” yoki kontekst talab qilgan boshqa hissiy ifoda ko‘rib chiqiladi. Agar matn jismoniy alomatni tasvirlasa, “She felt a tightness in her chest” kabi variant o‘rinli bo‘lishi mumkin. Bunda birikmaning tashqi shakli bir xil ko‘ringani bilan tarjima yo‘nalishi farqlanadi. Ma’no tanlashda voqea rivoji va qo‘shni jumlalar hal qiluvchi dalil bo‘lib xizmat qiladi. “U ko‘nglini ochdi” ifodasi ham kamida ikki kontekstual yo‘nalishda talqin qilinishi mumkin: dardini aytish yoki vaqtini yoqimli o‘tkazish. Birinchi vaziyatda “She opened up” yoxud “She confided in her friend”, ikkinchi vaziyatda “She enjoyed herself” kabi variantlar ko‘rib chiqiladi. Ushbu misol ruhiy holat birliklarining tarjimasida butun birikma ma’nosini aniqlash zarurligini ko‘rsatadi. Ko‘ngil so‘zini barcha joyda heart bilan almashtirish mazmunni saqlash uchun yetarli mezon bo‘la olmaydi.

Tarjima tanlash va lug‘at maqolasi uchun tavsiyalar. Ko‘rib chiqilgan misollar tarjima tanlashni semantik profil orqali izohlash imkonini beradi. Profilga holatning sababi, kechinma qaratilgan obyekt, vaqtga munosabat, hissiy kuch, obrazlilik va nutq uslubi kiritiladi. Tarjimon avval shu belgilarni matndan ajratadi, so‘ng lug‘atdagi muqobillarni ular bilan solishtiradi. Masalan, armon

uchun o‘tgan qarordan afsuslanish ustun bo‘lsa regret, amalga oshmagan maqsad ustun bo‘lsa unfulfilled dream yoki kontekstga mos izohli ifoda tanlanishi mumkin. Bu tavsiya qat’iy bir-biriga moslashtirish ro‘yxatini emas, tanlovning sababini ko‘rsatadi.

Ikki tilli lug‘at maqolasida ma’nolar raqamlanib, har bir variantga qo‘llanish sharti va qisqa namunaviy gap qo‘shilishi maqsadga muvofiq. Masalan, sog‘inch uchun shaxsni qo‘msash, vatandan ayriliq va o‘tgan davrni eslash kontekstlari ajratilishi mumkin. Shu bilan birga, har bir ajratish haqiqiy lug‘aviy va korpus dalillari bilan tekshirilishi kerak. Maqolada berilgan modellardan lug‘atning tayyor me’yoriy ta’rifi sifatida emas, keyingi tekshiruv uchun taklif sifatida foydalanish lozim. Bunday yondashuv lug‘at foydalanuvchisiga variantlar o‘rtasidagi farqni ko‘rsatadi. Tahlilning chegarasi shundaki, unda katta hajmli parallel korpus, tarjimonlar qarorlariga oid tajriba yoki chastota hisobi qo‘llanilmadi. Shuning uchun qaysi muqobil ko‘proq ishlatilishi yoki qaysi strategiya umumiy hisobda samaraliroq ekani haqida statistik xulosa berilmaydi. Keyingi bosqichda o‘zbekcha asar va uning inglizcha tarjimasidan olingan mos parchalarni semantik profil bo‘yicha belgilash mumkin. Bunda muallif misollari bilan asardan olingan iqtiboslar alohida qayd etilib, nashr va sahifa ma’lumotlari aniq ko‘rsatilishi kerak.

O‘zbek va ingliz tillarida ruhiy holat birliklari o‘rtasidagi tarjima mosligi kontekstda faollashgan ma’no belgilariga bog‘liq. Xavotir va qo‘rquvni farqlashda kechinma sababi hamda uning kuchi; sog‘inch va armonni berishda ayriliq, o‘tmish yoki amalga oshmagan istak bilan bog‘liqlik; metaforik birliklarda esa obrazning vazifasi hisobga olinishi zarur. Muallif tomonidan tuzilgan misollar bir o‘zbekcha birlikka turli inglizcha variantlar taklif etishning semantik sabablarini ko‘rsatdi. Ushbu sifat tahlili lug‘aviy muqobilni matn asosida tekshirishga xizmat qiladi. Tarjima uchun tavsiya etilayotgan asosiy mezon hissiy holat nomini saqlash bilan birga uning kontekstual profilini qayta ifodalashdir. Lug‘at maqolasida ma’no ajratish, qo‘llanish sharti va misolning birga berilishi shu tanlovni yengillashtirishi mumkin. Taklif qilingan mezonlarni parallel korpus materialida sinash ularning amaliy qiymatini aniqlashtiradi va ruhiy holat birliklarining ikki tilli leksikografik tavsifini dalillar bilan boyitadi.

ADABIYOTLAR

1. Cambridge Dictionary. Anxiety. Cambridge University Press & Assessment. Elektron lug‘at maqolasi. URL:

https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/anxiety (murojaat sanasi: 04.10.2026).

2. Cambridge Dictionary. Longing. Cambridge University Press & Assessment. Elektron lug‘at maqolasi. URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/longing (murojaat sanasi: 04.10.2026).

3. Cambridge Dictionary. Regret. Cambridge University Press & Assessment. Elektron lug‘at maqolasi. URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/regret (murojaat sanasi: 04.10.2026).

4. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. With a new Afterword. Chicago: The University of Chicago Press, 2003. Foydalanilgan manba: nashriyotning elektron tavsifi. URL: https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/M/bo3637992.html (murojaat sanasi: 04.10.2026).

5. Wierzbicka A. Emotions across Languages and Cultures: Diversity and Universals. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. Foydalanilgan manba: Australian National University elektron bibliografik tavsifi. URL: https://researchportalplus.anu.edu.au/en/publications/emotions-across-languages-and-cultures-diversity-and-universals/ (murojaat sanasi: 04.10.2026).

MUNDARIJA

KIRISH SO‘ZI		
Sirojiddinov Sh.S.	O‘zbek tilining xalqaro nufuzini oshirish zarurati	**6**
I. O‘ZBEK TILINING JAHON TILLARI TIZIMIDAGI O‘RNI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI		
Xolmanova Z.	O‘zbek tilining jahon tillari tizimidagi mavqeyini belgilashda lingvodidaktikaning o‘rni	**9**
Abdushukurov B.	Alisher Navoiy asarlaridagi qadimgi turkiy fe’llar semantikasi	**16**
Xudoyberdiyev J.	Mahmud Koshg‘ariy – singarmonizmning birinchi nazariyotchisi va ovrupolik olimlarning singarmonizm haqidagi xato qarashlari	**30**
Abdurahmanova M.	Alisher Navoiy merosi psixolingvistik talqinda	**45**
Xolmurodova M.	“Nasoyim ul-muhabbat” asaridagi tabobatga doir ayrim arabcha so‘zlar	**51**
O‘razova I.	Ot frazemalarning grammatik funksiyasi (Alisher Navoiy “Xamsa”sidagi frazemalar misolida)	**56**
Maxkamova D.	O‘zbek tili axborot-kommunikatsiya texnologiyalari	**60**

	terminologiyasi taraqqiyoti va tadqiqi	
Oripova M.	Sinestezik metaforalarda sezgilar interperatsiyasi	**66**
Muratova N.	Tilak va tabrik nutqiy aktlarida kommunikativ taktikaning tanlanish xususiyatlari	**72**
Abdullayeva G.	Folklor diskursida o‘xshatishlarning semantik-struktur va kognitiv tahlili	**78**
Xayrullayeva R.	Kichraytirish-erkalash shakllarining pragmatik ifodalanishi	**86**
Jumaniyozova Ch.	Sifat so‘z turkumida obyektiv va subyektiv belgilarning ifodalanishi	**90**
Abduvaliyeva K.	“Shajarayi turk” asaridagi ba’zi urug‘ nomlarining etnotoponim sifatidagi tahlili	**95**
Mullaboyeva Sh.	O‘zbek tilida o‘xshatishlar asosida estetik bahoning ifodalanishi	**107**
Mamadoliyeva M.	Graduallik kategoriyasining lingvistik tabiati va uning turdosh hodisalar bilan munosabati (Xayriddin Sultonov va Iqbol Mirzo asarlari misolida)	**115**
Mamarasulova M.	O‘zbek tili fonosemantik tahlilining fonologik asoslari	**130**
Siddiqova N.	O‘zbek xalq maqollaridagi eskirgan leksika: tarkibi,	**132**

	variantlanishi va lingvopoetik vazifalari	
Yusupova A.	Konseptlarning metaforik ifodalanishi va tahlil shakllari	**144**
O‘ralova N.	O‘zbek tilshunosligida parsellyatsiya hodisasi, uning sintaktik tavsifi va ega-kesim munosabatidagi o‘rni	**150**
Maxmudova M.	Kelishik kategoriyasining o‘rganilish tarixiga doir ayrim mulohazalar	**158**
Nurmatova S.	O‘zbek tilida rang ifodalovchi birliklarning lingvokognitiv strukturasi va konseptualizatsiya masalalari	**168**
Keldiyorova Z.	O‘zbek tilidagi shikoyat matnlarida nutqiy aktlarning ifodalanishi	**174**
Aliqulova Z.	Toponimlarning axborotni saqlash va uzatish xususiyatlari	**178**
Jurayeva Sh.	Hurmat kategoriyasining lisoniy birliklar bilan ifodalanishi	**183**
Karimova U.	Kultegin bitiktoshidagi xarakter-xususiyat bildiruvchi sifatlar tahlili	**188**
II. O‘ZBEK TILINI XALQARO MAYDONDA TARG‘IB QILISH STRATEGIYALARI		
Shamsiyeva M.	Peyzaj matnlari orqali turizmni rivojlantirish istiqbollari	**194**

Jo‘rayeva M.	Matnni tushunishda asar sarlavhasining ahamiyati	**201**
III. GLOBALLASHUV SHAROITIDA MILLIY TIL VA MADANIYATNI SAQLASH MASALALARI		
Ashirboyev S.	Adstrat sharoitidagi turkiy shevalarning o‘zaro ta’siri masalasi	**205**
Farhad Rahimi	Yakşı/ ĥoş, yap/ lap, ķop/ köp/ ĥob, appaķ/ pāk kelimeleri üzerine On the words yakşı/ ĥoş, yap/ lap, ķop/ köp/ ĥob, appaķ/ pāk	**210**
Xakimova M.	O‘zbek tilidagi metaforik konseptuallashtirishning milliy xususiyatlari	**232**
Abbozov O.	So‘x toponimlarining lingvomadaniy xususiyatlari	**238**
Komilova G.	O‘zbek tilida qadriyatlar tipologiyasining lingvistik verbalizatsiyasi	**245**
Xomidova M.	Zamonaviy o‘zbek badiiy matnlarida ertak elementlarining intertekstual xususiyatlari	**253**
Həsənzadə Səmra	Qrammatik metaforun türk dillərində reallaşması (özbək dilinin materiallari əsasinda)	**261**
Davronova Z.	Antroponimik freymlarda registrdan og‘ish fenomini (Cho‘lponning “Kecha va kunduz” romani misolida)	**272**

Tursinbayeva Sh.	Badiiy matnda onomastik birliklarning lingvomadaniy imkoniyatlari	**276**
Bekmuradova I.	O‘zbek tilidagi ijobiy fe’l-atvor leksemalarining semantik tasnifi	**283**
Imomova I.	Fitratning dramatik asarlarida maqollarning qo‘llanilishi va funksional-semantik xususiyatlari	**291**
Turgunboeva D.	Globallashuv sharoitida o‘zbek va ingliz lingvomadaniyatida miqdoriy me’yor	**297**
Amrullayeva M.	O‘zbek tilida inson xarakterini ifodalovchi frazemalarning semantik mikromaydonlari	**305**
Abdug‘afurova A.	Lingvomadaniy kodlarning poetik faollashuvi: Faxriyor va Ulug‘bek Hamdam she’riyati qiyosida	**312**
Muzaffarova Z.	Badiiy matnda qo‘llangan metaftonimik birliklarning kognitiv xususiyatlari	**322**
Jumayeva M.	Son komponentli lug‘aviy birliklarning lingvokulturologik tahlili	**327**
Xolmo‘minova H.	Frazemalarning lingvomadaniy tahlili	**333**
IV. O‘ZBEK TILINI O‘QITISHNING ZAMONAVIY METODLARI VA XORIJIY TAJRIBA		

Xusanova N.	Raqamli ta’lim muhitida o‘qish savodxonligi transformatsiyasi vositasida boshlang‘ich o‘quvchilarning kreativligini shakllantirish	**337**
Mamirova X.	Bolalarda ko‘p ma’noli so‘zlarni o‘zlashtirishning psixolingvistik mexanizmlari va til ta’limiga ta’siri	**344**
Arolova N.	Maktabgacha yoshdagi o‘zbek bolalari nutqida sintaktik tejamkorlik	**351**
Mirnosirova D.	Nutqiy ijod haqidagi nazariy qarashlar talqini	**356**
Nurboboyeva R.	Erta yoshdagi bolalar ta’limida adabiyotning tutgan o‘rni	**363**
Keldiboyeva M.	O‘zbek tili omonimlarini o‘zlashtirishda kontekst va assotsiatsiyaning psixolingvistik roli	**369**
V. TARJIMA VA LINGVOMADANIY ALOQALAR: XALQARO HAMKORLIKNING MUHIM OMILI SIFATIDA		
Mustafa Said Arslan	Türkiye türkçesi ve özbek türkçesi arasindaki yakinliğin öğretimdeki yansimalari: özbek türkçesi öğretiminde karşilaşilan sorunlar ve öneriler	**378**
Kalanova D.	O‘.Hoshimov “Dunyoning ishlari” asarining koreyscha tarjimasida milliy-madaniy realiyalarning berilishi	**389**

Muhammadiyeva D.	Ko‘p tilli parallel korpusning tarjima birliklarini qiyosiy o‘rganishdagi imkoniyatlari	**400**
Abbasova Ş.	Özbek Yazı Dili ve Azerbaycan Türkçesi'nin Ağızlarında Akrabalık Terimleri	**411**
Qarshiyev K.	Badiiy tarjimaning adabiy-estetik tafakkur evolyutsiyasiga ta’siri (Jamol Kamolning tarjimonlik faoliyati misolida)	**418**
Rahimova Z.	Parallel korpuslarning tarjimashunoslik va qiyosiy tilshunoslikdagi ilmiy ahamiyati	**428**
Bozorova S.	Rus tilidagi ayrim gippologik birliklar tadqiqiga doir	**433**
Axmedova N.	O‘zbek va ingliz tillarida ruhiy holat birliklarining semantik farqlari va kontekstual tarjimasi	**442**
Davlatova R.	Sun’iy intellekt asrida inson nutqi, tilni idrok etish va psixolingvistik jarayonlar	**448**
Turdiyeva R.	Ingliz, qoraqalpoq va o‘zbek tillaridagi maqollarda zoonimlarning lingvokognitiv tahlili (“bo‘ri” misolida)	**462**
Ataniyazova S.	O‘zbek va ingliz tillarida mayl, zamon va modallikning muloqot xulqidagi funksional-uslubiy imkoniyatlari	**466**
Sayfiyeva K.	O‘zbek va ingliz fitonim komponentli maqollarida inson	**472**

	konseptining kognitiv metaforik modellari	
Tillayeva O.	O‘zbek va turk maqollarida erkak konseptining semantik maydoni	**485**
Musurmankova Sh., **Abdullayeva D.**	“Ikki eshik orasi” romanidagi murojaat birliklarining lingvomadaniy xususiyatlari va tarjima muammolari	**495**
Abdullayeva M.	Ingliz va o‘zbek maqollarida nutqiy antonimiyaning lingvokognitiv xususiyatlari	**502**
VI. AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA RAQAMLI MUHITDA O‘ZBEK TILINING RIVOJI		
Abjalova M.	O‘zbek tili multikorpusida aksentologik korpus va uning ahamiyati	**513**
Elova D.	O‘zbek normativ-huquqiy matnlarini lingvo-mantiqiy annotatsiyalash mezonlari	**524**
Kasimova Z.	O‘zbek tili iboralar korpusini yaratishning lingvistik va kompyuter asoslari	**534**
Nurullayeva O.	Barqaror birikmalar resurslari va parallel korpus uchun baza tuzish mezonlari	**542**
Musulmonova K.	Lingvistik ekspertologiyada matn identifikatsiyasi bo’yicha ekspert xulosalarini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari	**550**

Umarova Sh.	Kollokatsiyalarni korpus asosida aniqlashning nazariy va metodologik asoslari	**556**
Akramdjanova M.	Parallel korpusning madaniyatlararo kommunikatsiyadagi o‘rni	**564**
Buronova R.	Raqamli muhitda o‘zbek tilidagi neologizmlarning shakllanishi	**570**
Shodmonaliyeva Y.	Sentiment tahlilda tasdiq-inkor emojlarining diskursiv va pragmatik funksiyalari	**576**
Rayimjonova M.	Rauf Parfi she’riyatining leksik-statistik xususiyatlari	**591**
VII. XALQARO TA’LIM DASTURLARI VA O‘ZBEK TILI: IMKONIYAT VA ISTIQBOLLAR		
Mirzəli Məleykə	Azərbaycanda özbək dilinin tədrisi: təcrübə və perspektivlər (bakı slavyan universitetinin timsalında)	**595**
Iskandarova G.	O‘zbek tilini ikkinchi til sifatida o‘rganishda so‘z ma’nolarini o‘zlashtirish	**603**
VIII. O‘ZBEK TILI VA DIPLOMATIYA: XALQARO MUNOSABATLARDA TILNING O‘RNI		
Темирова Б., **Темирова М.**	Кыргыз, өзбек тилдери жана алардын адабий-маданий байланыштардагы ролу	**610**

Nazarov Q.	O‘zbek diplomatik diskursida metaforalarning kommunikativ-pragmatik xususiyatlari	**620**
IX. ILMIY TADQIQOTLAR VA LINGVISTIKADA XALQARO HAMKORLIK MASALALARI		
Berdak Yusuf	O‘zbek tilining shakllanish jarayoni va eski o‘zbek tili terminlari	**626**
Qurbonova M.	Xarizmatik nutq haqidagi nazariy qarashlar talqini	**632**
Umurzoqova M.	Erkin A’zam asarlarida lisoniy shaxs tiplari	**640**
Mirzaali Malika	O‘zbek tılının mavsumıy marosımlar leksıkasıda turkıy areal mavqeyı	**646**
Məmmədova A.	Xarəzm Türkcəsində Və Müasir Özbək Dilində Qohumluq Terminlərində Cins Kateqoriyasinin İfadəsi	**661**
Tuxtasinova M.	L.Z.Budagov lug‘atidagi umumturkiy leksik fond: “tur.” pometali leksemalarning tarixiy-qiyosiy tahlili	**670**
Abdullayeva S.	So‘z yasalishını qıyosıy-tıpologık tadqıq etısh metodologıyası va tahlıl mezonları	**681**
Xasanova G.	Kinesikaning lingvistik tadqiqi: shakllanish tarixi va kommunikativ funksiyalari	**688**

Rajabov N.	O‘zbek tilida ng fonemasining talaffuzi, imlosi va tarixiy taraqqiyoti	**695**
Mirzayeva G.	O‘zbek tilida tovush o‘zgarishlarining neyrolingvistik asoslari	**699**
Arislanova M.	She’riy matnning konseptual tizimi va lingvokognitiv xususiyatlari (Erkin Vohidov ijodi misolida)	**706**
Muhammadiyeva M.	“Shum Bola” qissasidagi ba’zi polisemantik leksemalar tahlili	**717**
Abdullayev G‘.	Fitrat she’riyatidagi turkiy so‘zlarning emotsional-ekspressiv xususiyatlari	**722**
Tursunova S.	Ironiyada implikatura fenomeni va yashirin ma’no mexanizmlari	**726**
Turobova N.	Badiiy diskursda morfologik vositalarning pragmatik xususiyatlari	**737**
Utegenova O‘.	O‘zbek tilida tasviriy ifodalarning badiiy matnda qo‘llanilishi	**744**
Komilova G.	Tarixiy-badiiy matnlar korpuslarini yaratish zarurati va ularni semantik modellashtirish masalalari	**749**
Haydaraliyeva Sh., Mo‘minova M.	O‘zbek tili leksikasining taraqqiyot tamoyillari va semema tushunchasi	**759**

Axmedova M.	Diskurs tushunchasining lingvistik talqini: nazariy yondashuv va ilmiy qarashlar	**768**
Komilova Sh.	Lingvokultrologiyada evfemizm va milliy mentalitet: ayollar nutqi misolida nazariy talqinlar	**774**
Suyunova D.	“Boburnoma” dagi leksik qatlamlarning “Boburiynoma”da badiiy qayta faollashuvi: leksik-semantik va funksional-uslubiy tahlil	**780**
Maqsudaliyeva Y.	Lingvistik ekspertiza va lingvokriminalistik tahlil: nazariya va amaliyot	**786**
Abdurasulova D.	O‘zbek qizlari nutqidagi neonim va slenglarning pragmalingvistik tadqiqi	**792**
Majidova M.	Tibbiy soha rahbarlari kinesik nutqining lingvosomatik tadqiqi	**797**
Abdullayeva I.	Gender qadriyatlarning aksiolingvistik tahlili	**802**
X. O‘ZBEK TILINING OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI VA MEDIA MAKONIDAGI O‘RNI		
Saydaliyeva M.	Kinodiskurs multimediali muloqot tizimi sifatida	**809**
Otaxonova S.	Mediamatnlarda antroponimlarning pragmatik imkoniyatlari	**813**